

Kate Sanderson um umhvørvisfelagsskapir:

Gera sær dælt av ókunnleika millum fólk

Kate Sanderson er just komin heim aftur, eftir ferð í Japan, har fundirnir í IWC felagsskapinum hava verið í 14 dagar í Kyoto.

IWC er altjóða hvalaveiðaráð, sum hevur verið virkið síðani 1948.

- Tá hevði felagsskapurin avgjørt týðning fyrri veruliga arbeiðið at áseta, hvussu hvalaveiðan í heiminum skuldi skipast.

- Tú kanst siga, at hetta felagið hevur virkað so leingi, og at broytingar í heiminum nú eru vordnar so nógv og umfevnandi, at IWC als ikki kann virka longur, sigur Kate Sanderson.

IWC avloðaður

IWC ger m.a. kanningar av hvalastovnum. Nú eru t.d. 90.000 silðrekahvalir til, og vísindamenn í IWC skulu síðani rokna seg fram til, hvussu nógv kann takast av stovninum.

- Talan er um so stóran stovn, at als eingin grund er til at drála við at veiða hetta hvalaslag. Skuldu vit sammett við fiskastovnin í Føroyum, so var ikki ein fiskur veiddur undir Føroyum, sigur Kate Sanderson.

- Eitt er at IWC roynir at staðfesta, hvussu nógv kann veiðast av hvali, men fyrri at draga málið út, tosa teir nú um at seta reglur fyrri dráps-háttinum. Hetta kann tykjast heilt burturvið, tí í dag verður hvalur bert veiddur til fólkafóði. Tí kann ein slíkur stovnur ikki oyðast, sum t.d. umhvørvisfelagsskapir tosa so nógv um.

Kate Sanderson hevur tosað seg heita um hvalaspurningin longu áðrenn vit hava sett okkum niður. Hon er avgjørd í sínum sjónarmiðum, og tú heldur, at okkurt annað er at tosa um, við hvalaserfðing okkara, sum hevur verið føroyingum gott umboð á slíkum stevnum kring um í heiminum, í nógv ár.

Upprunaliga læra mál

Jú, Kate Sanderson er 32 ára gomul, og úr Australia.

Hon kom upprunaliga til Føroya eftir at hon hevði lokið prógv sum cand. mag. í enskum í Melbourne.

So var ætlanin at lesa mál í Føroyum, men tá kom hvalaveiðan inn í myndina og hugtók australiukvinnuna so nógv, at hon avgjórði at gera granskingaruppgávu um grind, sum próv-tøkullfar. Hon skrivaði ritgerð um hvalaveiðu í Føroyum.

Kate Sanderson fór ikki avstað aftur. Hon giftist við Carl Johan Jensen, rithøvunda og tey eiga tveir synir, sum eru trý og fimm ára gamlir í dag.

Kendur forsprákari

Herfyrir var eitt sjónvarpslið úr Australia í Føroyum og gjørdi samrøðu við Kate Sanderson.

Hon er kend í Australia sum forsprákari fyrri, at føroyingar drepa grind.

Førelðrini hava verið í Føroyum fleiri ferðir hesi árin síðani 1985, og tey hava eisini stóran áhuga fyrri Føroyum - serliga mamman ger stórt kunningararbeiði í Australia, um grindaveiðu í Føroyum.

Tá mamman visti um sjónvarpsupptøkuna, varð avtalað millum möggurnar báðar í hvør sínum heimsparti, at Kate Sanderson skuldi hava synirnir við í sjónvarpinum, so omman fær høvi at siggja teir, tá sendingin verður varpað út, sigur Kate okkum.

Tá sigur eisini eitt sindur um familjuviðurskiftini, hvussu tað er at liva í hvør sínum samfelag, so fjar-skotin frá hvørjum øðrum.

- Hvussu er tað sum út-lendingur at liva í so lítillum samfelagum okkara?

- Eg eri ald upp á eystur-strondini í Australia í stór-býum sum Sydney og Melbourne, og tað kann ikki

samanberast við Føroyum. Tað er kanska just tí, at eri eg her.

- Tað er okkkurt við hesum tetta umhvørvinum, sum gevur mær tryggleika.

Samsvaraði ikki

Í Australia liva fólk so heilt óðrvísi enn í Føroyum. Landið er so ómetaliga stórt og fólk kennast ikki á sama hátt, sum í Føroyum.

Pápi mín var upprunaliga bankastjóri, og tá eg var barn fluttu vit úr einum stað í annað. Nú er pápi mín givin sum bankastjóri og virkar sum figgarligur ráðgevi í Melbourne, har førelðrini eru vordin fastbúgvandi.

Eg eigi triggjar systar, sum búgva í hvør sínum heraðshomi av Australia.

- Jú, eg eri eitt sindur longur burtur enn tær, men kortini, vit eru von við stórar fjarstøður, og tí hugsa vit ikki so nógv um tað.

Tá Kate Sanderson kom til Føroya í 1985, kom um sama mundið eisini annar útlendingur hendavegin. Tað var kendi umhvørvismaðurin Watson, og skip hansara Sea Sheppard.

- Eg læs um hetta í blóðunum, og fekk áhuga fyrri málinum.

Veita ikki fakkunnleika

- Tað var so lögdi fyrri meg at siggja, at føroyska samfelagið var so væl útbýgt. Fólk koyrdu í bílum og høvdu allar hentleikar, sum eitt framkomið samfelag hevur. Kortini fóru tey oman í fjørana at drepa grind.

- Fyri meg sum útlending, íð als ikki havi livað so nær náttúruni, samsvaraði tað als ikki við tí eg áður hevði hoyrt, at aldargamli veiðuhátturin og nútíðar samfelagið gekk saman í eina eind.

- Eg hugsaði um Australia, har sjónvarpið altið ávarar siggjarnar, tá t.d. ein

seyður verður dripin, at her eru myndir, sum fólk kanska ikki tola at siggja.

- Senda teir myndir av kríggi og harðskap, eru als ongar ávaringar.

- Tað, eg visti um grindadráp var tað, sum umhvørvisfelagsskapir sögdu, eitt nú at hetta var ein útróttur, og at tað var óneyðugt at drepa grind, tí hon var ikki tikin upp.

- Hetta samsvaraði ikki við veruleikan her á landi.

- Hvi heldur tú, at hesir felagsskapir just eru so áhugaðir fyrri hvalaveiðu?

- Tað er helst tí at hvalurin er ovast í føðiketuni í sjónum, eins og fólk eru tað á landi. Harnæst er hvalurin í myndin av tí fitta og góða í barnasögum og filmum. Øll minnst helst "Flipper" filmarnir, sum vóru so nógv frammi í barnasjónvarpinum.

- Í sjevtíðrunum varð nógv tosa um oyðing av hvalastovnum, og at stórhvalurin nærum var oyddur fyrst í hesi öld. Samstundis komu umhvørvisfelagsskapirnir, og teir lögdu eftir hvalinum, helst tí tað er so lætt at fáa fólk at taka undir við, at varðveita hvalastovnin.

- Trupulleikarnir við umhvørvisfelagsskapunum er, at teir ikki veita fakligar upplýsingar, men mest spæla við kenslunum hjá fólki.

- Hóast vit finga altjóða hvalaveiðubann í 1986, og als einki verður loyvt at veiða, so gevast umhvørvisfelagsskapirnir ikki við sínum álöpunum.

Hesir felagsskapir vita, at tað kostar einki at krevja hvalaveiðubann, men tað vit vanlig fólk ikki.

- Teir skriva til fólk um allan heim. Fólk fáa í boði at góðtaka hvalaveiðu ella at arbeiða fyrri at varðveita hana.

- Vilja tey mótmæla hvalaveiðu, er eitt liðugt

Kate Sanderson umboðaði Føroyar í donksu sendinevndini í Kyoto. Limir vóru í sendinevndini, sum beinleiðis gingu ímóti áhugamálinum hjá Føroyum og Grønlandi, og spurningurin hevur nú tikið seg upp, hvørt tað lønar seg fyrri føroyingar at vera umboðað í IWC

orðað bræv sent við, sum fólk síðani verða biðin um at senda higar og hagar.

Nýtlir somu framferð

M.a. hevur tað verið uppgávan hjá Kate Sanderson fyrri umsitingina í Tinganesi at svara slíkum brøvum.

- Eg geri nærum einki av slíkum longur, tí eg haldi at tað er meir umráðandi at umboða Føroyar, eitt nú í NAMMCO og IWC. Eg

geri beint tað sama sum umhvørvisfelagsskapirnir, og vendi mær til fjølmiðlarnar, har vit grundgeva fyrri, hví vit drepa grind.

Úrslitið av arbeiðinum øll hesi árin, er nú, at Kate Sanderson hevur fingið starv sum leiðari í NAMMCO. Hon fer í august mánað til Noregs, har skrivstovan hjá NAMMCO er í Tróndheimi. Saman við Jess Paul-

BILUMVÆLINGAR

Vit umvæla
ØLL BILMERKI
skjótt og bíliga

Bilmek

Slættanegøta 9 (v/ Velbastaðvegin)
Tlf. 18383 - Box 3013 - 110 Tórshavn